

ÉTKEZÉSI ÍRÓ

Hol a lé?

szöveg: Jolsvai András, fotó: Sebestyén László

A leves egyike az emberiség legnagyobb jótéteményeinek. Az étkezés csúcsa, koronája, csimborasszója: egy jó tányér leves után képesek vagyunk másképpen látni a világot, a leves haragosokat békít ki, ellenségeket ültet egy asztalhoz, kultúrákat hoz közelebb egymáshoz. Önmagában is teljes entitás, képes pótolni minden más fogást, de a leves, az pótolhatatlan. Egy levestelen ebéd olyan, mintha el se kezdtek volna: csak sajtó fájdalom marad a helyén.

A levest kevés szeretni, a levesért csak rajongani lehet. Sokan úgy vélik, a leves a Mindenható létének legfontosabb bizonyítéka. Földi ember semmiképpen nem tudott volna ilyen tökéleteset alkotni. (Mindenesetre tény, hogy nem ismerjük a leves feltalálójának nevét – holott az emberiség mindenkit megjegyez, aki egy kicsit is hozzátesz a közös kultúrához, a colt megalkotójától a dinamit felfedezőjéig. Sőt, az evés-ivás világában is annyi feltalálót tartunk számon, a pez-

gőtől a székelykáposztáig, a marengói csirkétől a dobostortáig, csak épp a leves lánglelkű alkotójának fedi homály a nevét. A magam részéről ezt az emberiség bűnös mulasztásának tartom, s őszintén remélem, hogy az előttünk álló évezredek során a történettudomány csattanós választ ad majd erre a kérdésre is. És akkor köztéri szobrok, utcák és lakótelepek viselik majd büszkén annak az áldott embernek a nevét, aki a levestel megajándékozott bennünket. Szép idők lesznek, már alig várom.)

Ám annak ellenére, hogy ez a kincs ma már az emberiség egészének kincse, meglepő módon sok nemzet csak visszafogottan vagy még úgy sem veszi ki a részét e nagyszerű ünnepből, melyet egy leves elkészítése vagy elfogyasztása jelent. Az olaszok, a spanyolok vagy a franciák például alig ismerik a levesestál körüli gyönyöröket (azok a sajtóságos főzelékek, melyeket e tárgyban feltalálnak, nemigen értékelhetők), hogy az angolokról már

ne is beszéljünk. (Meggyőződésem, hogy a brit birodalom azért jöhetett létre, mert a szigetország lakói mindenhol inkább voltak a világon, mint a ködös Albionban, ahol még egy tányér rendes levest se voltak képesek elfogyasztani.) Ezzel szemben a távol-keleti kultúrák magasrendűségét leveaik változatosságával és gazdagságával is érzékeltethetjük. Más kérdés, hogy milyen módon fogyasztják el: fapálcikákkal kihorgásszák a sűrűjét, aztán utánaisszák a levét, mintha tea volna. Pedig egy jó levest akkor élvezhetünk igazán, ha kanálról kanálra haladva átadjuk magunkat az összetevők kavalkádjának.

Mi, magyarok, büszkén vallhatjuk magunkat igazi levesevő nemzetnek. Szivacsoként szívtuk magunkba a velünk érintkező kultúrákat az elmúlt évszázadok során, s alkottuk meg ezekből a sajátos magyar leveskultúrát, melynek, ezt büszkén állíthatjuk, nincs párja a világon. Szlávok, germánok, taljánok, törökök adtak randevút egymásnak a mi leveses fazekainkban, s lett ebből aztán egy igazi hungarikum. A Magyar Leves, így, nagy betűvel.

Melyben az arisztokratikus kifinomultság és a népi hagyomány éppúgy jelen van, mint a nemzetünkre olyannyira jellemző nyitottság, tolerancia, szeretet. Mármost ha etetünk valakit. Mi, ha vendégül látunk valakit, először is egy remek levest teszünk az asztalra. És addig nem nyugszunk, míg két-három tányérral le nem tuszkolunk belőle a torkán. Hogy megemlegesse egy életre, merre járt.

Nem dicsekvésképpen mondom (vagy de), engem, a közismert levesbarátot az egyik fájóan kerek születésnapomon az a megtiszteltetés ért, hogy kedves éttermem elnevezett rólam egy levest. Mint ha lennék én egy Jókai Mór vagy Újházy Ede. (Paradicsomos zöldbablesz kapros galuskával: isteni, annyit mondok.) Amikor meglátom magam az étlapon, mindig azt gondolom, felértem a csúcsra.

Kár, hogy onnan mindig lefelé vis az út. ●

